

inzichten zijn
atkundige zo-
lg den door

ling eener ge-
gemeentelijke
gewicht in de
en wordt ge-

en daar het
voor het han-

nselen" geleid
spreuk, „het
in geen enkel
egnselen iets

ks alle wisse-
een statische
chappij? Mo-
in hokjes en
at naar eigen
het vak voor
inkomen mag?
bsurd, immers
olutionaire be-
ten worden in
lere tijden on-

men nog van
beginnselen zijn
en nooit een

kel woord be-
ten dezen „de
oort men soms
igen, dat alle
geval op zich

teel zelfbedrag-
te beoordeelen
ist, een vorm

at men alsdan
eeds bij voor-
een onjuiste
ginsel onnoge-
gaat over de
chappij, zonder
d degelijk een

dat in deze
heest te zijn,
ijklijk erkende
en groepen
ze en hun kijk

n zich te stel-
er moeilijke te
orstuk van de

igen van staat
Ontelbaar zijn
r maatschappij-
d en door het

dan blijkt een
n karakter.

erkt het econo-
staat is, wat
a. institut de

r gaat gepaard

duizend en een
het „zoekte Tw-
cht en moraal“
personen en
lvervulling van
is en bij het
door het recht
enkel regelen
ook handelend
motief dezer
beginnsel, waar-
tsorde gelupei-
hoven allen“
n een aanvaar-
in den engen
maar, zoo men

dit woord wensch, in den zin van den modernen cultuurstaat.

Ook waar dit woord aanvaard wordt geven we niets toe aan hen, die hiermee iedere onderscheiding tusschen staat en maatschappij prijsgeven. Want de bevordering der cultuur geschiedt, door ieder, die er aan meewerkt, in een bepaalde hoedanigheid en de hoedanigheid, waarin de staat optreedt is gekwalificeerd door de idee der gerechtigheid en niet door het economisch motief.

Ware dit trouwens niet het geval dan zoude hoogstens op grond van utiliteit tegen socialisme en socialisatie te strijden vallen.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De Gezinsopvoeding en haar Gevaren.

II.

Broers en Zusters.

Wij maakten onlangs attent op wat Dr. Vunderink gaf in de Bibliotheek voor Bijbelsche Opvoedkunde over de verhouding van Ouders en Kinderen. In bovengenaamd tweede deeltje wijst hij op de nadeelige zijde van het saam opgroeien.

Gewoonlijk letten we alleen op de voordeelen en meenen we, dat nergens een mooier, alzijdiger toerusting voor het leven gegeven kan worden dan in het gezin met veel kinderen, jongens en meisjes. 't Is waar, in de groote gezinnen worden veelal de mannen en de vrouwen gevormd, die later in het leven belangrijke plaatsen innemen en zoowel in de maatschappij als in hun eigen familiekring later de vruchten plukken van een gemeenschappelijke opvoeding met broers en zusters.

Daarom behoeven we evenwel de oogen niet te sluiten voor de gevaren, die er ook weer ontegenzeggelijk aan het saam opgroeien verbonden zijn. Wat wordt er niet gekibbeld en gevochten en hoe vaak geldt niet een verwijdering bij het opgroeien voor het geheele leven.

De sporen daarvan worden dikwijls al gezien, wanneer het tweede kind geboren is. De ouders hebben zich voorgesteld, dat de oudste wel blij zal zijn met broertje of zusje. Maar dat is lang niet altijd het geval. Zoo'n kind voelt zich niet zelden door den kleinen wereldburger opzij gedrongen en geeft op lang niet onduidelijke wijze afding aan zijn afgunst en nijd. Meermalen heeft men op moeten passen, dat zoo'n nijdig kereltje broertje of zusje geen kwaad deed. Niet altijd zijn de ouders hier onschuldig. Zij hebben wat veel notitie van hun oudste genomen en deze voelt zich door nummer twee maar al te veel van zijn voorrechten beroofd. Niet zonder leering voor ons staat op een der eerste bijbelbladen de geschiedenis van Kain en Abel vermeld en op de figuur van den oudste in de gelijkenis van den Verloren Zoon kunnen we tot onze nadere bekwammaking in de opvoeding nog wel wat meer letten.

Heeft ook de verhouding van Jozef tegenover zijn broeders ons niet wat te zeggen? Vooral, wanneer in een gezin de een voorrechten geniet boven den ander, wordt de doodelijke afgunst vaak opgewekt. De ouderen kunnen de jongeren dan niet anders zien dan als indringers, die een deel van hun levensvreugde, een deel van de ouderlijke liefde wegnemen.

Heel vaak worden de moeilijke verhoudingen veroorzaakt, doordat de ouderen over de jongeren willen heerschen. Is het verschil in leeftijd nu maar groot genoeg, dan gelukt dat soms wel. Zoo kan het nakomertje soms wel aardig aan den leiband van de groteren loopen. Die wil hun gezag dan wel erkennen en koesterl zich wederkerig ook in aller bescherming. Maar verschillen de kinderen weinig in leeftijd, dan laten ze zich het gezag over elkander niet aanleunen. Dan wil de jongste van den oudste niets hooren. „Ik doe het niet voor jou.“ De ouderen moeten daarom leeren onzien, dat zij bij huiselijke geschillen meer moeten zwijgen en niet moeten optreden tegen de jongeren. Dat wekt enkel wrevel en verbittert nog meer. Dikwerf blijven broers of zusters hun leven lang elkander antipathiek door deze conflicten in de kinderjaren. De jongste blijft in den oudere een luichelaar zien, een schijnheilige, die zijn jeugd bedierf en de oudste waardeert zijn jongeren broer als een onwillig, onmogelijk karakter, met wien niemand opschieten kan. Niet zelden komt het

dan ook voor, dat de verhouding tot vrienden beter is dan die tot de eigen hunsgeenoten.

Veel verbittering is ook reeds ontstaan, wanneer de jongere in een of ander opzicht boven den oudere uitmunt. Ze komen op school soms in dezelfde klas te zitten. Daar schuilt een gevaar in. 't Wordt licht een bron van veel ruzie. Zijn dan de onderwijzers of de ouders ook nog zoo dwaas, den jongere aan den oudere als voorbeeld te stellen, dan groeit daar niet zelden iets leelijks in twee harten: ongerechtvaardigde trots in het eene, doodelijke afgunst, soms haat in het andere.

Er zou ook nog gewezen kunnen worden op het gevaar, dat er in schuilt, wanneer jongens en meisjes, die half volwassen zijn, in hetzelfde gezin opgroeien. Vooral, wanneer dan de slaapgelegenheden niet een volkomen scheiding mogelijk maken is hier een gevaar aanwezig, dat de voortdurende waakzaamheid van de ouders vraagt.

Genoeg om te doen zien, dat de gezinsopvoeding ook weer haar schaduwzijden heeft, die evenwel niet van dien aard zijn, dat wij de gezinsopvoeding naar communistischen trant zonden willen opheffen. Veel eer prikkelen ze ons, om met onverdroten ijver te blijven werken aan de opvoeding van onze kinderen in hun natuurlijk levensverband. De Heilige Schrift geeft ons ook hierin menige leerzame geschiedenis. Behalve aan de boven reeds genoemde denken we nog aan David met zijn bedillende broeders en zelfs aan onzen Heiland, van Wien we lezen, dat Zijn broeders niet in Hem geloofden.

En voor menig ouder, die met een zwaar hart zijn kiyende kinderen ziet opgroeien, is het nog een heele troost, dat er later vaak heel wat van de ruzies vergeten blijkt en dat ze elkander nog trouw bijstaan in de moeilijkheden van het leven.

Gr.

G. MEIMA.

PERSCHOUW.

Het Calvinisme — het zwarte paard.

In zijn brieven aan zijn vriend Tychicus vertelt de Datema („Baarnsche Kb.“ etc.) iets van een Amerikaansch snuffje, dat (tot onze verootmoediging zij 't beleden) uit een dominees-mond komt (een preek, voorafgaand aan de avondmaalsbediening, tekst uit Openb. 6):

Het witte paard doet denken aan de leer van Jezus. Het roode paard betekent het socialisme. Het valse paard is een aanduiding van allerlei secten en sectaristen, die in allerlei verbleekende en verlepte kleuren misvormingen te kunnen geven van de woorden des Heeren. En, dan komt het eigenlijke. Komt de verklaring van het zwarte paard, waarop gezeten is een ruiter, met de weegschaal in de hand. Wat dit beteekent? Tychicus, dat kunt ge nooit raden. Daarom zal ik het maar dadelijk zeggen: het Calvinisme. Dat is het Calvinisme. Dat is het leerstuk van de Verkiezing en van de Verwerping.

Waarom? Wel, dat zit in die weegschaal. De Gereformeerden immers hebben — aldus deze dominee — een weegschaal. Ze rekenen zoo. Ze maken scheiding. Ze maken separatie, door te spreken van verkiezing en verwerping. Dat de genade niet aller is. En zoo wordt hier de leer onzer vaders, de belijdenis van onze Geref. Kerken, het geloof van de groote Hervormers, van vele kerkvaders, van de beste der martelaren, van de Apostelen des Heeren, van Paulus inzonderheid, vergeleken bij het zwarte paard niet alleen.

Maar, het wordt vergeleken bij het zwarte paard, in onderscheiding van de leer van Jezus.

Het Calvinisme, de Gereformeerde Belijdenis, de machtige stukken van Gods soeverein welbehagen, van de particuliere genade, van de vrijmacht des Heeren, van verkiezing en verwerping, zouden dus niet behooren tot, en zelfs in strijd zijn met, en afwijken van en ingaan tegen de leer van Christus.

Zeker, 't is raar. Maar niet raarder dan wat vroeger ook van gereformeerden kant uit de Openbaring zood „afgeleid“ werd.

De Kersten onder de vrijzinnigen.

In hetzelfde blad schrijft ds v. d. Meulen van Soest over de Evangelische Maatschappij en haar jongste gedenkboek:

Mannen van allerlei richtingen werken in dat boek samen. Verschillende vooraanstaande modernen, van Oordt, Cannegieter etc. en... o.a. ook De Kersten!

De Kersten en de modernen samengevat onder een naam hier. Dordt — tegen Rome.

Tenslotte:

Zeker, over het werk van Christus, over het

werk van den Heiligen Geest is met de Roomsche Kerk diepgaand verschil. Toch, de Roomsche Kerk loochent niet als de modernen de grondstakken der Christelijke religie.

Daarom is optrekken met modernen tegen Rome een leugen.

Haat tegen Rome verblindt hier!

Speculeeren op antipathie tegen Rome is een gemakkelijk werk. Zondig werk om daarmee onder de geloovige Protestanten verdeeldheid te zaaien.

Een citaat van Mr Dambrink (chr. geref.) wordt ten slotte met instemming gegeven.

Eigenwillige prediking.

Dr J. Douma van Britsum zet zijn artikelen over dit onderwerp voort in „Gron. Kb.“. Hij spreekt over de fout, dat men de Schrift „laat“ zeggen, wat men zelf zeggen wil. Bij wijze van illustratie spreekt hij over een geval, dat door hem bijgewoond werd: een preek over Samuel, die leed droeg over Saul. De prediker zei:

Saul was een door God verworpen, maar Samuel verachtte hem niet. Het smartte hem in zijn ziel, dat Saul, een eerst zoo veelbelovend jonge koning, zijn ondergang tegemoet ging. En waar is, zoo vroeg hij verder, vaak ons leed over ongelovigen, onze smart ook in de kerkelijke troebelen over diegenen die met ons breken? Toen moest ik even denken aan „oude Geeske“ in mijn gemeente, die bij het ruichtbaar worden dier troebelen, me zeide: „Ik moet alle dagen voor dien man (dr G.) hidden, want ik zou het zoo droef vinden, als hij, een leeraar, van de waarheid „afweek“. En zij stond in haar gebed waarlijk niet alleen.

Ook wees de prediker er op, dat allerlei misstanden in onze kerken ons oorzaak van leeddragen moeten zijn „en die worden ook al niet beter door Synodale Rapporten“. Bij die tirade dacht ik: moet de Synode dan soms niet in hare Rapporten de lijnen uitstippelen voor door u ook allicht noodig geachte „reformatie“? Waarom teerheid geflucht ten opzichte van ongelovigen, en feitelijk liefdeloos over de Synode en haar arbeid geoordeeld? (Voor de Synode is trouwens, hoewel het de Zondag voor hare opening was, niet eens geboden!) Van een liefde tot allen behalve tot die ons 't allernaast moesten staan, houd ik niet, evenmin als van creëren over „Een in Christus“ en onderdehand op alle manier trachten scheurkerken te maken.

Oude Geeske komt niet op synodes. Maar het is verkeerd, te denken, dat ze daar geen familie heeft. Als men alleen het bidden aanneemt als bestaand, daar waar het op de hoeken der straten geschiedt, dan heeft men naar farizeeërs gezocht, al afgevend op „dezelfen“ en hun aanwezigheid gegrond op hun afwezigheid. Hetgeen wel eens gebeurt. En een goed synodaal rapport is verhooring van Geeskes wensch. Het is maar de vraag, of het waar is of niet. Maar het moet er nu eenmaal zijn.

Schriftgeleerden en zoo.

Dezelfde auteur maakt ook volgende zeer juiste opmerking:

Hij sprak over de Schriftgeleerden, zonder gelukkig de ongelukkige „toepassing“ te maken, dat hij ze nam als typen van orthodoxen en ook van rechtzinnige Gereformeerden. Dat thema is zeer geliefd geweest, vooral bij hen die pas in de praktijk kwamen. En onze „mensen“ hebben boetpredikatie's over dit punt van vergelijking altijd ootmoedig aangehoord, omdat ze weten tot alle hoosheid geneigd te zijn, en er wel van houden goed „uitgekleed“ te worden, als ze ook maar weer „aangekleed“ worden. Maar ik was toch dankbaar dien Zondagavond die toepassing niet te hooren. Ze wordt wat erg afgezaagd en cliché-achtig, en is bovendien absoluut niet billijk, want de Schriftgeleerden waren heestemaal niet orthodox maar hadden allerlei verkeerde opvattingen.

Een les van Renan.

Prof. Grosheide schrijft in „N.H. Kbl.“:

Renan heeft zelf een geestelijke crisis doorgemaakt en is door zijn strijd met tal van menschen in aantaking gekomen. Hij is van het leven op de hoogte.

Juist daarom trof ons een woord, dat we onlangs bij hem lasen. In verband met zijn eigen overgang, spreekt hij over de beginselvastheid, bepaald die van de Roomsche kerk. De beginselvastheid overwint, dat weet Rome en houdt Rome vast. Ze wil allerlei toegeven, maar in de hoofdzaak nooit, dat blijft de kracht van de Roomsche kerk.

Er ligt in deze woorden iets, dat we niet genoeg in het oog kunnen houden.

Wij Gereformeerden vormen een betrekkelijk kleine groep. Al is het type van ons Christelijk volksdeel zeer zeker nog Gereformeerd, degenen die op allerlei